

בעזהשי"ת

גלי מסכתא

הוכן ע"י ת"ח א' מיקירי ירושלים והופץ על ידי כולל עיון הדף
עיקר כללי מסקנת הסוגיות [ומקורות]
מיועד לאלו שלמדו הסוגיא לתועלת חזרה מקוצרת ושינון

מסכת ברכות

כללים לשימוש

[] = מקור או טעם הדבר
() = הוספת פרט או תוספת ביאור
להל' = להלכה (כמובן לא למעשה)
מדאו' = מדאורייתא
לרש"י = שיטת רש"י כשתוס' חולקין - עי' בספר סיכומי גפ"ת את שיטת תוס' (וגם לעיקרי החידושים שבתוס')

בפעם הראשונה כדאי לדקדק מאד בדברי הסיכום כדי לתפוס מלא המובן לאור מה שלמדת בפנים הגמרא, ואח"כ לחזור בקלות הרבה פעמים שיהיו מחודדין בפיך.

נא להכניס השמטות החשובות בעיניך
נא להעיר הערות

כל הזכויות שמורות
תש"ס

כתובת להערות :
גפ"ת, רח' חזון איש 36
פעיה"ק ירושלים תובב"א
טל : 571-2016 (02)

פ"ג מי שמתו

גמ' יז: - כ.

מתו לפניו, לרב אשי - או מוטל עליו לקוברו, (וכן שומר יחיד) פטור ממצות [לרש"י - טירדא דמצוה], בשבת חייב חוץ מתשמיש לת"ק דרשב"ג

רש"י - מי שכבר נשא המטה - חייב בק"ש ותפילין ופטור מתפלה [דרבנן, לרבתי דרש"י - דיש עוד שהות] לועג לרש תוך ד' אמות

לבן עזאי שומרים בספינה מניחין מת בזוית זו ומתפללין בזוית אחרת [לא חיישינן לעכברים] מותר לשבת ע"ג שק עם עצמות, ס"ת מפני יראת הלסטים

אינו מלוה המת עובר משום לועג לרש

{ צדיקים במיתתן נקראין חיים [בן איש חי] ורשעים בחייהן קרויין מתים [חלל רשע] }

ר' חייא - מתים יודעים דברי חיים, ור' יונתן חולק - אבל יתכן שא' שמת אח"כ יגיד להם, או ישמע הכרזת מלאך, ומח' לר' יצחק אם לא יודעים או יודעים ולא איכפת להן

{ הקב"ה תובע יקריה דת"ח, המספר אחר מטתן של ת"ח נופל בגיהנום, אל תהרהר אחר ת"ח דודאי עשה תשובה, מנדים המזלזל בחכמים ובתקנתן והמגיס דעתו כלפי מעלה, והמת בנדויו סוקלים ארונו }

אין מוציאים המת סמוך לזמן ק"ש, חוץ מאדם חשוב

נשמטין אחד אחד מהספד שהמת שם לקרות ק"ש

בין קבורה לשורה יתחילו לקרות אם אפשר להו לגמור אפי' פסוק א'

החיצוניים בשורה, לר"י הבאין מחמת עצמן ולא האבל - חייבין בק"ש

אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'

חוץ: מגזירה דרבנן - בית הפרס במקום כבוד אבל, ע"ג ארונות לראות מלכים (רוכן חלל טפח), ממונא [והתעלמות], טומאה למת מצוה [ולאחותו], כבוד הבריות בשב ואל תעשה

{ ראשונים (רב יהודה) אתרחיש להו ניסא דמסרי נפשיהו אקדושת השם (רב אדא ב"א); רב גידל ישב אשערי טבילה - כאוונים, וכן ר' יוחנן - מזרע יוסף }

רש"י יז: - כ.

משמעות שיטת רש"י דמתו לפניו רשאי לברך המוציא

לא תסור דאו' הוא אלא רבנן אחליה ליקרייהו לעבור על דבריהם בדאיכא כבוד הבריות

אין עשה דטומאה לקרובים דוחה עשה של פסח / מילה דיש בו כרת

לרש"י - אין לאו דלא יטמא במת מצוה

זיתים שכבשן בטרפיהן טהורים - לרש"י - רך ובטלה תורת יד

גמ' כ: - כא:

נשים ועבדים וקטן שהגיע לחינוך חייבים בתפלה [רחמי ניהו] ומזוזה [אין זמן גרמא] וברהמ"ז (ספק אי נשים דאו' או דרבנן [לרש"י - אשר נתן - ואינן בחלוקה]) וקידוש [אביי - מדרבנן, רבא - ישנו בשמירה ישנו בזכירה]

בדיעבד בן ואשה מוציאים ברהמ"ז להאוכל שיעור דרבנן

{ וכי לא אשא פנים לישראל שמדקדקים עד כזית וכביצה }

בעל קרי מהרהר פ' ק"ש [בעי טבילה כסיני (לרש"י - סמיכות והודעתם ליום וכו' בחורב)], אבל לא ברכותיה ולא תפלה [רק מדרבנן, ל"ג - ואין מלכות שמים], מברך ברהמ"ז ולא לפניו, ולר"י מברך רבינא - הרהור כדיבור, רב חסדא - לאו כדיבור

ר' יוחנן (איתותב) - ברכת התורה לאחריה, וברהמ"ז לפניה דאו' [ק"ו זמ"ז]

רב יהודה אמר שמואל - ק"ש מדרבנן [ובשכבך ובקומך בדב"ת כתיב],
יצי"מ (אמת ויציב) מדאו'

ר' אלעזר - ק"ש מדאו', ספק התפלל - אינו חוזר
ר' יוחנן - ספק תפלה - יתפלל [לואי שיתפלל כל היום]

שמואל - נזכר שהתפלל, פוסק באמצע; חוזר ומתפלל עם ציבור אם יכול לחדש

במזכיר של חול בשבת - יגמור הברכה [גברא בר חיובא]

מצא צבור מתפללין, רק יתפלל אם יגמור לפני -

רב הונא - מודים [יאמר קדושה בעצמו]

ר' יהושע ב"ל - קדושה [רק במנין [ונקדשתי בתוך בני] (מתוך העדה הזאת)]

לתלמידי ר' יוחנן מפסיקין בשמו"ע ליהא שמיא רבא

רש"י כ. - כא.

לרש"י - קטן שהגיע לחינוך פטור מק"ש [אין אביו מצוי אז]

לרש"י - נשים חייבות ממ"ע דרבנן שהזמן גרמא

רש"י בשם בה"ג - להל' ספק התפלל חוזר, כבר התפלל - לא יתפלל עוד פעם

גמ' כא: - כב:

לר"י בעל קרי מברך ברכות ק"ש ונהנין [הו"א - היקש דברי תורה לסיני לא לענין קרי, ברכות כהלכות
דרך ארץ], לר"מ מהרהר

ברייא - ת"ק - בעל קרי אסור בכה"ת - לר"ע לא יכנס למדרש ולבית מדרש כל עיקר
ר' יוסי - מותר במשניות השגורות בפיו

ר' יונתן בן יוסף ור' אלעאי בשם רב ור"מ - אף מותר להציע (רש"י - טעמים) משנה

ר' נתן בן אבישלום - אף מציע גמרא בלי אזכרות

ר"י - מותר בהלכות דרך ארץ

ר"י בן בתירא, מנהג - אין דב"ת מקבלים טומאה [דבכי כאש]

תקנת ט' קבין לבריא לאונסו (לאביי - עזרא, לרבא - תק"ח) - בנתינה ולא בטבילה,

ר' ינאי - המחמיר במ' סאה מאריכין ימיו

חולה המרגיל

חולה לאונסו

מ' סאה

ט' קבין

רב דימי, ר"ע ור"י
גלוסטרא

ט' קבין

פטור

רבין, רב אסי

מ' סאה

פטור

רבא להל'

לעצמו ט'

מח' אם ט' אף

ת"ק דר"י

ללמד מ'

ללמד

או מ'

ר"י - מ' סאה מ"מ - מח' אי אף בכלים או דוקא בקרקע אלא דשאובין
מותר

רש"י כב:

לאפוקי אחרים ידי חובתן = ללמד

להל' אף לאחרים (ללמד) בט' קבין; כריב"ב דפטור

גמ' כב: - כג:

נזכר בתפלה שהוא קרי - יקצר כל ברכה

בתורה - ת"ק - מגמגם (רש"י - במרוצה), ר"מ - לא יותר מג' פסוקים

תפלה בצואה לצדדין מותר רק כשלא אפשר

מצא צואה במקום תפלתו -

רבה - תפלתו תפלה, רבא - תפלתו תועבה

מח' רב חסדא ורב המנונא בהשתנה באמצע תפלה אם צריך לחזור לראש
[אי גברא נחשב דחוי מתחלתו]

יכול לשהות עצמו עד פרסה - לא יתפלל [הכון] ובדיעבד תפלתו תפלה

לפנות - יחלוץ תפילין ד"א רחוק מבית הכסא קבוע

ב"ש - יניחם בחלון סמוך לרה"ר, ב"ה - אוחזין בידו, ר"ע - בבגדו ובידו

להל' - גוללן ואוחז בימינו כנגד הלב

להשתיך - רבינא - מותר בתפילין בראשו בקבוע,

רב אדא בר מתנא ורבא - אסור [שמא יפנה ליפיה]

חליצת תפילין בלילה - בכיס שחללו טפח [רש"י - אהל - להפסיק מקרקע]

אביי - באינו כלי שלהן א"צ טפח

לא יכנס לבה"כ בספרא דאגדתא

לא יתפלל כשיש תפילין, ס"ת, סכין, מעות, קערה, ככר בידו

מגלה לאחריו טפח, ובאיש טפחיים לפניו

גמ' כג: - כד:

לסעודת קבע - יפנה תחלה, ר' יצחק - חולץ תפיליו, ר' חייא - מניח על שלחן וחוזר ויניחם לברכה

הזמין וצר תפילין בסודר (לאביי - הזמנה בלבד) לא יצור בו מעות (רש"י - אפי' בב' קשרים)

הנחת תפילין תחת מראשותיו מותר אבל לא עם אשתו אא"כ גבוה או נמוך ממנו ג"ט

שמואל, רבא להל' - אפי' אשתו עמו [שמור טפי]

ויניחם בין כר לכסת שלא כנגד ראשו, אספסל מכוסה בסודר

ק"ש במטה עם אשתו מותר בהחזרת פניו, ויש תנא שאוסר

עם אחר - רב יוסף - אסור חוץ מבני ביתו הקטנים (עד בני ביאה, שערות)

שמואל - מותר

עגבות (רש"י - דנגעי אהדדי) אינו ערוה; ר"פ - זקן תחתון שלו אינו ערוה

טפח מגולה, שוק, קול, שער באשה = ערוה

איסור תליית תפילין מרצועה, אב"א - אף מקציצה, אבל בכיס מותר

בתפלה - לא יתעטף טליתו, לא ישמיע קולו, מכסה פיהו *yawn* בידו,

לא יגהק *bump/stretch* ויפהק לרצונו, לא יתעטש מלמטה, מבליע רוק בטליתו

מותר להשמיע קול ביחיד לאפשר כוונה

מרחיק ד"א לעיטוש עד שיכלה הריח, "רבש"ע..." באמצע תפלה וממשיך ממקום שפסק

גמ' כד: - כה.

יש ת"ק דרואה לבו את הערוה מותר, אבל לא ראשו וצריך לחצוץ בצוארו

רב הונא א"ר יוחנן - מניח ידיו על פיו במבואות מטונפות וקורא ק"ש במהלך (אבל בעומד אסור

בהרהור), ורב חסדא חולק

הפסק במבואות המטונפות כדי לגמור כולה - חוזר לראש

כיסוי למטה ממתניו מתיר לק"ש, אבל לתפלה עד שיכסה לבו

שכח ונכנס לבית הכסא בתפילין מניח ידו עליהן עד שיגמור עמוד ראשון

ק"ש בצואה על בשרו, ידו בבה"כ - לרב הונא (ר"ף להל') מותר [הנשמה תהלל קה],
 לרב חסדא (ר"ח להל') אסור [כל עצמות]
 יומא ל. - לכו"ע - ר"פ - צואה במקומה דנראית רק בישיבה אסור [במקומה נפיש זוהמא]
 ק"ש בריח רע שיש לו עיקר - רב הונא - ד"א מן העיקר (רש"י - ואינו רואהו)
 רב חסדא - ד"א ממקום שפסק הריח
 אין לו עיקר - מותר בשל אחרים לדב"ת, אבל לא בדידיה ולא לק"ש
 ק"ש ותפלה ברואה צואה אסור אא"כ גבוה או נמוך י' טפחים
 רבא להל' - צואת כלבים וחזירים רק בשיש בהן עורות לעיבוד
 ק"ש בצואה עוברת או פי חזיר -
 אביי - א"צ להפסיק [מהלך לא קבוע], ורבא חולק [והיה מחניך קדוש]
 ספק צואה אסורה, לל"ב באשפה אבל בבית מותרת
 ספק מי רגלים מותרת אפי' באשפה [לא גזרו רבנן בספק ומדאו' א"צ וכסית למי רגלים]
 ודאי מי רגלים אסור במטפחים, לגניבא - כל זמן שרישומן ניכר
 לת"ק טופח להטפח, ור' יוסי מחמיר
 צואה אסור עד שזורקה וגוללה ונפרכת, לרב יהודה אמר רב עד שקרמו פניה וי"א עד שיש סדקים

גמ' כה: - כו.

אין לבו רואה הערוה במכוסה במים עכורין
 הל' - עקבו רואה את הערוה מותר, נוגע אסור (ב' דעות אם מח' אביי ורבא בנוגע או ברואה)
 ק"ש - צואה בעששית מותר [כיסוי], ערוה בעששית אסור [ולא יראה כך]
 מכסים צואה ברוק עבה, סנדלו ע"ג הגומא, ספק בדבוקה בסנדלו
 ערות עכו"ם אסור [וערות אביהם לא ראו]
 מים סרוחים (רש"י - מרובים) בעי ד"א ריחוק - וכן גרף ועביט אפי' נקיים
 מי רגלים (רש"י - מועטין) יטיל מים - ת"ק - כ"ש, ר' זכאי - רביעית
 לר"נ - בקדמו המים לכו"ע כ"ש [רש"י - ראשון ראשון בטל ואפי' רבים והולכין]
 לרב יוסף - בקדמו המי רגלים לכו"ע רביעית
 רשב"ג - בעי מיטה מפסקת או ד"א
 ר"ש בן אלעזר - אסור בכל הבית [כד"א] אא"כ מניח תחת המטה [רש"י - כטמונין בארץ] פחות מג"ט,
 וספק בד' עד ט' טפחים
 לתשמיש - ס"ת ותפילין בעי כלי בתוך כלי שאינן כליין, טלית ע"ג ארגז,
 ר' יהושע ב"ל - לס"ת מחיצה י"ט כשאין בית אחרת
 מתפלל כנגד (רש"י - בריחוק ד"א) בה"כ חדתי שהזמינו לכו"ע
 בה"כ דפרסאי (רש"י - רעי מתגלגל ונופל לגומא) כסתומין
 טבילת עזרא אף לפולטת שכבת זרע
 ת"ק - טבילת עזרא אף לטמא טומאת שבעה, ור"י חולק [רש"י כא: - רק טבילה המטהרת]